

Jaarlijksch verslag betrekkelijk de verpleging en 't onderwijs in het Nederlandsch Gasthuis voor Ooglijders met wetenschappelijke bijbladen.

<https://hdl.handle.net/1874/356317>

NEGENDE JAARLIJKSCH VERSLAG

BETREKKELIJK

DE VERPLEGING EN HET ONDERWIJS

IN HET

NEDERLANDSCH GASTHUIS

VOOR

O O G L I J D E R S .

UITGEBRACHT IN MEI 1868.

DOOR

F. C. DONDEERS.

UTRECHT,
P. W. VAN DE WEIJER.

Oct.

Chirurg. et obstetr.

Oct. n^o

~~58~~^A

Ts. oct. 9 223

NEGENDE JAARLIJKSCH VERSLAG ,
betrekkelijk de verpleging en het onder-
wijs in het Nederlandsch Gasthuis voor
Ooglijders , van den 1 Januari 1867
tot den 1 Januari 1868 , ter verga-
dering van Bestuurders en Afgevaar-
digden , gehouden den 25 Mei 1868,
uitgebracht door F. C. DONDERS, Direc-
teur der Instelling.

Terwijl ik , naar het voorschrift der statuten , voor de negende maal het jaarlijksch verslag ten aanzien der verpleging en van het onderwijs in het Nederlandsch Gasthuis voor Ooglijders heb uit te brengen , zijn wij het tiende jaar sedert de vestiging reeds ingetreden . Het is eigenaardig en heeft ook zijne nuttige zijde , na zekere perioden op den ontwikkelingsgang eener instelling een blik terug te werpen . Na een bestaan van tien jaren zullen wij hebben te onderzoeken , wat onze stichting voor wetenschap en voor de ontwikkeling der oogheekunde vermocht , welke vruchten zij direct of indirect , in 't bijzonder voor ons vaderland , heeft afgeworpen , en welke toekomst men haar uit haar verleden voorspellen mag . Maar juist omdat een volgend verslag , zich uitstreckende over een geheel decennium , de waarde en den invloed der instelling in iedere richting zal hebben na te gaan , meen ik thans mij tot eene eenvoudige vermelding der feiten , het laatstverloopen jaar betreffende , te mogen bepalen . Trouwens , feiten , die zich in getallen laten uitdrukken , zijn wel- sprekend genoeg en behoeven , nadat meer dan eens hunne

RIJKSUNIVERSITEIT TE UTRECHT

2242 7664

beteekenis werd in 't licht gesteld, slechts weinig commentair.

In het jaar 1866 bleef het aantal behandelden en verpleegden beneden dat der vorige jaren. De oorzaak daarvan werd gevonden in het heerschen der cholera, die in de maanden vooral, waarin de instelling door lijdens uit de afgelegene provinciën het sterkst bezocht wordt, het allerhevigst woedde. Met de treurige oorzaak heeft ook het gevolg weder opgehouden. Wij vinden, namelijk,

	in 1866	in 1867.
Behandelden	1317	1416
Verpleegden	303	326
Verpleegdagen	10899	11624
Groote operatiën	293	318, —

allen, in 1867 hoogere cijfers dan in 1866.

Het getal verpleegdagen voor iederen lijder bedroeg gemiddeld 36, — even als in het vorige jaar.

Op nieuw leverden alle Provinciën haar contingent aan lijdens. Uit het oogpunt van hunne herkomst, het aantal lijdens over 1866 en 1867 naast elkander plaatsende, vinden wij:

		1866.		1867.	
		Behandelden.	Verpleegden.	Behandelden.	Verpleegden.
Uit de stad	Utrecht	336	18	314	10
" "	provincie Utrecht	239	33	256	26
" "	" Friesland	29	15	36	22
" "	" Groningen	7	3	41	2
" "	" Drenthe	14	4	10	2
" "	" Overijssel	29	17	35	18
" "	" Gelderland	142	53	181	51

		1866.		1867.	
		Behan- delden.	Ver- pleegden.	Behan- delden.	Ver- pleegden.
Uit de provincie	N. Holland	162	45	169	60
" "	Z. Holland	244	66	239	70
" "	Zeeland	32	22	33	14
" "	N. Brabant	53	22	90	41
" "	Limburg	6	2	6	2
"	het buitenland	24	3	36	8
		<u>1317</u>	<u>303</u>	<u>1416</u>	<u>326</u>

Men ziet, dat de stad Utrecht slechts ruim $\frac{1}{3}$, stad en provincie gezamenlijk minder dan $\frac{2}{3}$ der behandelden en slechts $\frac{1}{3}$ der verpleegden opleveren, zoodat de inrichting haren naam van *Nederlandsch* Gasthuis schitterend handhaaft.

Het is niet overbodig, telken jare te herhalen, dat de behandeling in het gasthuis voor ooglijders zonder onderscheid kosteloos plaats heeft, en dat bovendien de geneesmiddelen en de vereischte operatieve hulp gratis worden verstrekt. Wie zich aanmeldt en te helpen is, wordt onvoorwaardelijk geholpen, zonder dat naar teeken of bewijs van onvermogen wordt gevraagd: van den aanvang af was het de bedoeling, dat niet slechts behoeftigen, maar ook minvermogenden van de inrichting zouden gebruik maken. Maar is er verpleging noodig in het gesticht, dan wordt in den regel eene tegemoetkoming verlangd. Berekend over al de kosten der oeconomie, uitgezonderd die van de behandeling der loopende patiënten, komt de verpleging op 90 cts. te staan, en gemeente- en armbesturen vergoeden dien met 50 cts., particulieren met 60 cts. Zoo heeft tot iedere verpleging liefdadigheid haar deel bij te dragen.

In de verhouding tusschen de voor eigen en voor

vreemde rekening verpleegden ontstaat weinig verandering. Wij vinden

	1866.		1867.	
	Verpleegden.	Verpleegdagen.	Verpleegden.	Verpleegdagen.
Voor eigen rekening	138	3590	143	3565
Voor rekening van particulieren	18	924	22	1268
Voor rekening der diaconiën	34	1648	17	711
Voor rekening van armbesturen	52	2690	71	3471
Voor rekening van gemeentebesturen	28	1250	35	1487
Voor rekening van Commissiën voor 't Gasthuis	6	175	6	176
Voor rekening van het Rijk			1	33

Met genoeg merken we intusschen op, dat door arm- en gemeentebesturen in het laatst verlopen jaar meer aan de verpleging is ten koste gelegd dan in vroegere jaren, en ik geloof, dat zij hiermede niet slechts het belang der lijders, maar ook hun eigen belang hebben bevorderd. Overigens werden nog 31 lijders gedurende 913 dagen gratis verpleegd. Zeker zou, bij ruimer toevloeiën van fondsen, de kosteloze verpleging op ruimer schaal kunnen worden toegepast, en zou menigeen, die, beroofd van het gezichtsvermogen, een treurig leven in ellende voort-sleept, kunnen worden gebaat; maar wij mogen toch verklaren, dat niemand hier wordt afgewezen, bij wien de verpleging geen uitstel gedooft, ook wanneer op tegemoetkoming in de verpleegkosten geenszins valt te rekenen.

Vergelijken wij de belangrijkheid der gevallen met die van vorige jaren, zoo vinden wij die steeds klimmende. Een maatstaf daarvoor levert alvast het aantal der groote operatiën, die ieder jaar gevorderd worden. Wij vinden voor:

	1866.	1867.
Extractie van cataract	53	74
Punctie van cataract en nastaar	39	42
Vorming van kunstmatigen oogappel	111	89
Peesdoorsnijding, tegen scheelzien	49	50
Exstirpatie van den oogbol	11	9
" van gezwellen der oogholte	0	1
Operatie van druifgezwel	5	4
" van binnenwaarts gekeerde oogleden	18	26
" van vernauwde oogspleet	4	15
Samengestelde plastische operaties	3	8
	<u>293</u>	<u>318</u>

In geen der vorige jaren was het aantal extracties van cataract tot de hoogte van 74 gestegen, die in 't laatste verloop jaar bereikt werd. Deze operatie is de glansrijkste der oogheekunde en de dankbaarste tevens. In het algemeen de gemodificeerde lineair-extractie van von Graefe toepassende, mochten wij ons weder in recht gelukkige uitkomsten verheugen: slechts één oog ging door ettering verloren, en, met uitzondering van een vijf-en-tachtiger, bij wien de gezichtszenuw bleek in slechteren toestand te verkeerren dan zich liet voorzien, was bij alle overigen het gezichtsvermogen bevredigend. Betrekkelijk groot is ook het aantal samengestelde plastische operaties, — uit het chirurgisch oogpunt de gewichtigste, die de oogheekunde heeft aan te wijzen. Dat het aantal operaties tegen binnenwaarts gekeerde oogleden en tegen vernauwing der oogspleet weder aanzienlijk gestegen is, levert het bewijs, dat de granuleuse oogziekte, waarvan die treurige misvormingen doorgaans de uitgang zijn, in weerwil der dezerzijds in het werk gestelde pogingen, nog op verre na niet is uitgerooid.

Aan het einde van het verslag vindt men de numerieke

opgaaf der voorgekomen ziekten. Ook deze wijst een betrekkelijk grooter aantal van belangrijke gevallen aan. Bij vergelijking met die van vorige jaren, kan zoodanige statistiek tot gewichtige beschouwingen leiden, die wij, ons plan getrouw, ons voorbehouden voor een volgend verslag, wanneer de over een tiental jaren verkregen resultaten daaraan zullen kunnen worden dienstbaar gemaakt.

Ééne opmerking slechts willen wij ons thans veroorloven. Toen onze instelling werd gevestigd, was de gelegenheid tot hulp voor ooglijders in ons vaderland in 't algemeen hoogst gebrekkig. Thans is die op vele plaatsen opengesteld, uitsluitend of schier uitsluitend, wij mogen er op roemen, door leerlingen van deze inrichting. Wij verheugen ons daarover in hooge mate, en juichen den bloei dier instellingen, dien wij gaarne naar vermogen bevorderen, van ganscher harte toe, — al kan onze vreugde dààr niet geheel onvermengd zijn, waar een verband tot de moederstichting, in het belang alvast der wetenschap door ons gewenscht, hooghartig en ondankebaar werd van de hand gewezen. Wij zouden over den bloei dier instellingen ons zelfs verheugen, wanneer het kwijnen onzer stichting daarin lag opgesloten. Maar ziet, het tegendeel is te overgebleken. Naarmate op meer plaatsen de gelegenheid tot hulp voor ooglijders is opengesteld, wint onze stichting gedurig in belangrijkheid. Men zou geneigd zijn te vragen, of het getal oogzieken dan voortdurend stijgt, naarmate meer hulp wordt aangeboden; maar de oplossing is gelukkig deze: dat alleen het getal vermeerdert van hen, die niet langer aan hun lot zijn overgelaten.

Omtrent het onderwijs valt weinig te vermelden. Het wordt voortgezet op de gewone wijze, die gebleken is

aan het doel te beantwoorden. Ontbreekt het van de zijde der docenten aan lust noch ijver, de belangstelling der toehoorders blijft onverflauwd. En nog altijd worden onder dezen verscheidenen geteld, die de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst reeds hebben verkregen en alléén de bijzondere gelegenheid tot vermeerdering hunner kennis van ooggebreken, hier op de meest liberale wijze geboden, zich wenschen ten nutte te maken. Op den duur worden door aanschaffing van al het nieuwe, dat kunst en wetenschap aanbrengeu, de materiële hulpmiddelen uitgebreid, zoodat men zeggen mag, dat deze niets te wenschen overlaten. Eindelijk worden, bij de behartiging der belangen van het onderwijs, die der wetenschap niet uit het oog verloren, hoezeer, uitgeput door den overvloedigen oogst der vorige jaren, de bodem nu meer arbeid en inspanning vordert dan vroeger, om hem weinig vruchten te doen afwerpen. De wetenschappelijke bijdragen worden inmiddels verzameld, om als een boekdeel aan het tiende jaarlijksch verslag te worden toegevoegd.

Ten slotte moge, uit naam der H.H. Regenten, hier nog een overzicht plaats vinden van den financieëlen toestand der inrichting, waartoe ons de bouwstoffen door onzen geachten Secretaris en Rentmeester, den Heer Mr. Ver Loren van Themaat, werden verstrekt.

De ontvangsten bedroegen aan:

Saldo van het vorige jaar	f	460,82 ^s
Verpleegkosten	-	6157,29
Jaarlijksche bijdragen	-	5160,21
Renten	-	211,36
Huur van gebouwde eigendommen	-	450
	f	<u>12439,68^s</u>

De uitgaven beliepen aan:

Onderhoud van gebouwen	f	820,90
Grond- en andere lasten	-	293,41
Tractementen	-	1609
Voeding, verwarming en verlichting	-	5744,43
Kleeding en meubilair	-	1144,51
Kosten van beheer	-	289,80
Chemicaliën, instrumenten, enz.	-	904,86
		<hr/>
	f	10806,99

zoodat een voordelig saldo overblijft van f 1632,74, blijvende f 1171,92, na aftrek van dat van het vorige jaar, ten bedrage van f 460,82.

Deze uitkomst is zeker niet ongunstig. Maar men verlieze niet uit het oog, dat in het afgelopen jaar geene buitengewone uitgaven gevorderd werden: bij gelijke inkomsten mogen wij, ook bij voortdurende beperking der geheel kostelooze verpleging, niet telkens op een zoo groot batig saldo rekenen.

Terwijl de jaarlijksche bijdragen bestemd zijn, om in de kosten der verpleging te voorzien, worden legaten en buitengewone giften gestort in het kapitaal-fonds, waarvan slechts de interessen ter verpleging worden aangewend. Dit kapitaal-fonds had in 1867 weder verscheidene baten aan te wijzen, gezamenlijk ten bedrage van f 1570,70. In de eerste plaats behoort hiertoe een legaat van f 500, door wijlen Jonkvrouwe Lijeklama a Nijeholt der instelling toegedacht; voorts eene som van f 408,70, de zuivere opbrengst eener voordracht, ten voordeele der instelling, gehouden door onzen begaafden letterkundige J. J. Cremer, die haar reeds vroeger op gelijke wijze duur aan zich verplichtte; eene koninklijke gift van f 400, van den Heer Ridder Huijssen van Kattendijke, bij zijn

zilveren bruiloftsfeest aan onze instelling toegekend; eene som van *f* 60, door eenen onbekende aan eene niet ondankbare geschonken, door tusschenkomst van weleerwaarden Heer J. C. van Marken, Predikant te Amsterdam; eene som van *f* 50 van het bestuur der beide weeshuizen te Nijmegen, ons dubbel welkom, omdat het een gift was van erkentelijkheid voor de zorgen, aan twee op zijne kosten verpleegde weezen besteed; giften van *f* 50 van den Heer Blussé van Zuidland, vroeger reeds stichter onzer instelling, en van den Heer Andreae, notaris te Kollum, dien wij hiermede in het album der stichters mochten inschrijven; *f* 25 van den Heer W. J. Verkerk te Utrecht; *f* 10 eindelijk van Mejufvrouw Gerritsen, te Arnhem, als buitengewone gift toegevoegd aan de kosten van verpleging in onze instelling, waar ze nu op het tweede oog met goed gevolg van cataract geopereerd was, — en eenige kleinere bijdragen.

Geeft de in het afgelopen jaar verkregen vermeerdering van het kapitaal-fonds stof tot dankbaarheid, wij mogen niet nalaten op twee omstandigheden te wijzen, die ons bezorgdheid blijven inboezemen. Vooreerst, de behoeften eener instelling als de onze, zijn groot, en het kapitaal-fonds is en blijft gering. 't Is waar, we zijn in het vrije bezit van het verplegingsgebouw en al wat daartoe behoort; maar buiten dat bezit bereiken de inkomsten uit het kapitaal-fonds slechts *f* 660, een klein bedrag zeker in betrekking tot de behoefte. En, ten anderen, hebben wij te constateeren, dat de jaarlijksche bijdragen, na reeds vroeger eene vermindering te hebben ondergaan, in 1867 op nieuw ruim *f* 150 lager blijven dan in 1866. Vreemd is dié vermindering niet. Telken jare ontvallen ons begunstigers, de meesten door den dood, en slechts bij gestadige aanwakkering der belangstelling kan dat verlies

gecompenseerd, door aanwinst wellicht overtroffen worden. Doordrongen van de noodzakelijkheid, om hiertoe te geraken, hebben de Regenten in eene afzonderlijke circulaire de medewerking ingeroepen der Commissiën, waaraan onze instelling reeds zoo groote verplichting heeft, en zij mogen vertrouwen, dat deze, méér nog dan vroeger, de belangstelling zullen weten levendig te houden. Ook is aan de oude Commissiën eene nieuwe toegevoegd, en wel te Wijk bij Duurstede, waarvan de notaris van Heijst tot Voorzitter en Dr. Verbeek, tot dusverre correspondent, tot Secretaris is benoemd. In den Heer Andreae te Kollum, dien wij als stichter mochten inschrijven, verkreeg de instelling tevens een ijverigen en belangstellenden correspondent.

Mogen we nu verwachten, dat door de in 't werk gestelde pogingen, de jaarlijksche inkomsten weder tot de vroeger bereikte hoogte zullen stijgen, onze bezorgdheid is daarmede niet weggenomen. Jaarlijksche bijdragen zijn wisselvallig. In kapitaal-bezit alléén ligt een waarborg van ongestoorden bloei. Met klem van redenen werd de onmisbaarheid van kapitaal reeds in 1861 bevestigd door den Heer van der Kooij, vertegenwoordiger van het St. Antoni-Gasthuis van Leeuwarden, op onze vergadering van Bestuurders, en zijn voorstel, de rekening in die van een verplegingsfonds en van een kapitaal fonds te splitsen, vond gereedelijk ingang. Bij herhaling werd daarna in de jaarlijksche verslagen op de uitbreiding van dat fonds aangedrongen. In het vorig jaar, eindelijk, en dit jaar op nieuw, heeft een onzer geachte Regenten die uitbreiding als „levensvoorwaarde” der instelling ter sprake gebracht. Niet zonder voldoening zagen wij dit fonds dan ook gestadig toenemen, maar — met langzame schreden. Wij gaan thans het

tiende Jaarfeest der openstelling te gemoet: „den 20 December 1858”, zoo lezen wij in het eerste jaarlijksch verslag, „werden de eerste lijdens opgenomen: twee „weeskinderen uit Enkhuizen.” Zal nu, met het tiende jaar van het bestaan der stichting, nadat jaar aan jaar gebleken is, dat zij aan hare tweeledige roeping, van instelling van liefdadigheid en inrichting van onderwijs, beantwoordt, niet eene buitengewone poging kunnen worden gewaagd, om door uitbreiding van het kapitaal-fonds hare toekomst te verzekeren, hare vestiging in zekeren zin te voltooiën? — Ik mag niet meer dan het denkbeeld opperen, aan anderen het oordeel overlatende, in hoeverre het voor verwezenlijking vatbaar is.

Dit verslag kan ik niet eindigen, zonder hulde te hebben gebracht aan de nagedachtenis van onzen veelgeachten mede-Regent, den Heer Mr J. M. van Dielen. Warm voorstander van alle instellingen, die het geluk zijner medeburgers beoogen, verbond hij zich ook al aanstonds als Stichter-Bestuurder aan onze inrichting en gaf voortdurend blijken van groote belangstelling in haren bloei. In 1861 tot Regent der instelling gekozen, kweet hij zich gaarne van de plichten, daaraan verbonden, en was even trouw in het bijwonen der vergaderingen als bereidwillig, om in alle voorkomende zaken ons met raad en daad bij te staan. Op de bestuurdersvergadering van het vorige jaar zagen wij zijnen zetel reeds ledig. In het buitenland zocht hij herstel voor zijne diep geschokte gezondheid. Maar het was hem niet vergund, zijn geliefd Utrecht, aan welks belangen hij zijne beste krachten gewijd had, weder te zien. Hier houden wij zijne nagedachtenis dankbaar in eere.

STATISTIEK der oogziekten, voorgekomen in
 het *Nederlandsch Gasthuis voor Ooglijders*, van
 den 1 Januarij 1867 tot den 1 Januarij 1868,
 bij 1416 lijders.

ZIEKTEGEVALLEN.

Ophthalmia catarrhalis	107.
" granulosa	36.
" blennorrhœica	2.
" purulenta neonatorum	4.
Trachoma	32.
Ophthalmia serophulosa	136.
Kerato-malacia	5.
Ulcus cum hypopyo	12.
Ulcus corneae (keratitis)	49.
Incrustatio corneae	5.
Irido-keratitis	3.
Prolapsus iridis	4.
Mydriasis	2.
Synechia anterior	24.
Keratitis parenchymatosa	7.
Maculae corneae	97.
Leucoma	42.
Pterygium	2.
Staphyloma corneae et staphyloma scleroticæ anterioris	11.
Cornea conica (staphyloma pellucidum)	1.
Kyklitis	5.
Ophthalmia sympathica	2.

Iritis	32.
Fistula corneae	2.
Iridodensis	3.
Synechia posterior	14.
Atresia pupillae en irido chorioiditis	27.
Sclerotitis anterior et episcleritis	6.
Cataracta senilis	109.
" congenita	13.
" pyramidalis	5.
" siliquata	4.
" diabetica	1.
" secundaria	8.
" mollis	9.
" traumatica.	12.
Aphakia	27.
Luxatio lentis	1.
Obscuratio corporis vitrei	12.
Retinitis (apoplectica, luëtica)	7.
Retinitis e morbo Brightii	1.
Retinitis pigmentosa (hemeralopia)	6.
Neuritis optica	5.
Embolia retinae	1.
Solutio retinae	12.
Chorioiditis	13.
Glaucoma	18.
Amblyopia congestiva	18.
Amblyopia et amaurosis cum papilla alba	32.
Amblyopia gravidarum	2.
Buphthalmos	4.
Atrophia bulbi	55.
Kerato-iritis.	1.
Tumor iridis	1.
Polypus sinas ethmoidalis	1.

Iritis sympathica	1.
Bulbi defectus	14.
Traumata	51.
Corpora aliena	23.
Paralysis musculorum acuta (strabismus paralyticus, ptosis paralytica et mydriasis paralytica)	6.
Strabismus	65.
Nystagmos	15.
Ptosis	1.
Protrusio bulbi	1.
Entropion en dystichiasis	15.
Ectropion	11.
Symblepharon	4.
Abscessus palpebrae	7.
Blepharadenitis	29.
Tumor cysticus	7.
Dacryocystitis (obstructio ductus lacrymalis)	31.
Abscessus sinus frontalis	1.
Exanthema faciei et palpebrarum	1.
Dolor oculi	2.
Morbus Basedovii	1.
Asthenopia accommodativa	93.
Myopia	107.
Presbyopia	86.
Hypermetropia	173.
Astigmatismus	63.

Alphabetische Naamlijst

VAN DE

IN 1867 BIJGEKOMENE

Bestuurders, Stichters en Begunstigers.

Bestuurders.

Mr. J. M. Baron Huijssen van Kattendijke. Arnhem.

Stichters.

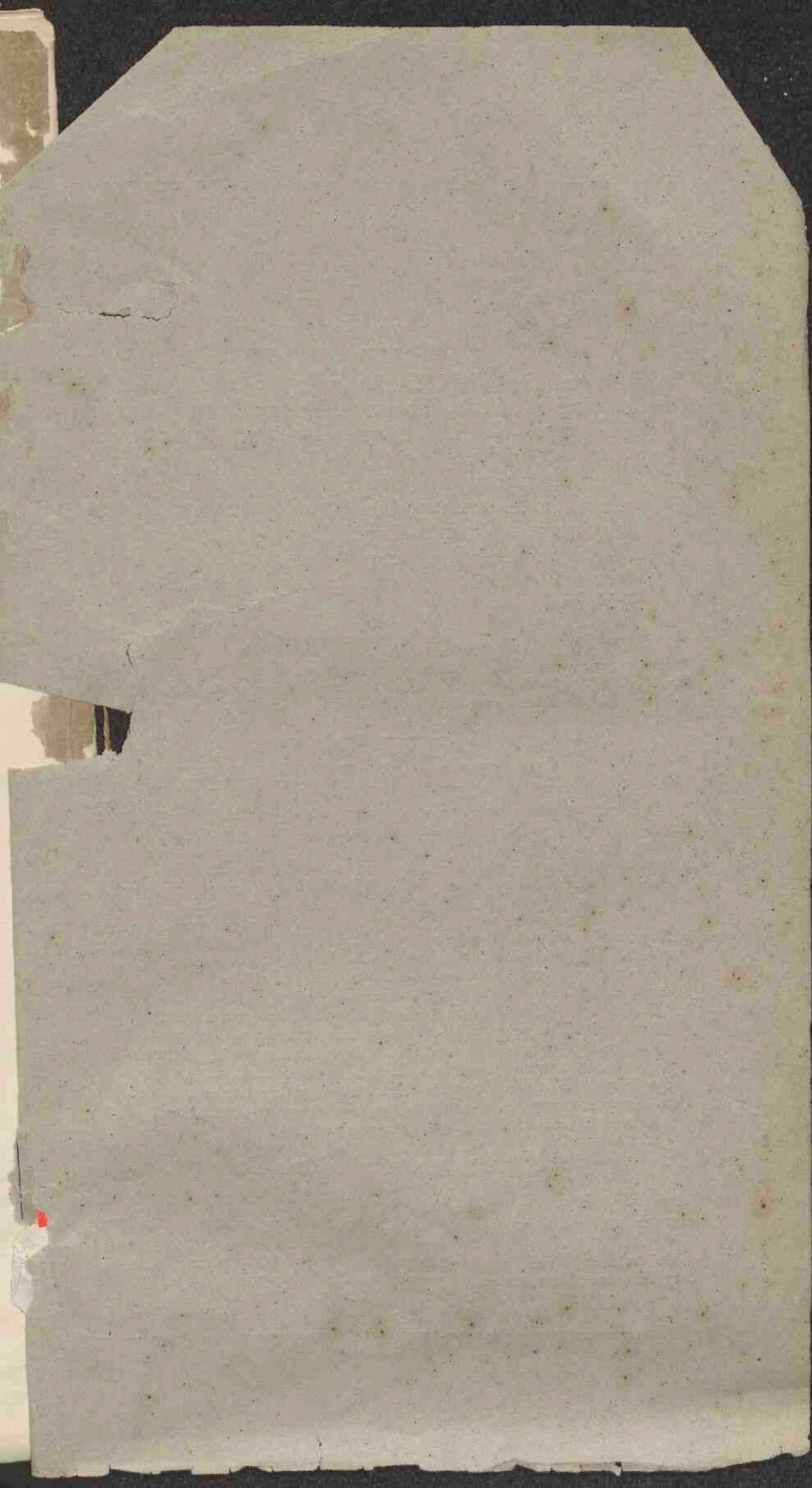
D. H. Andreae. Kollum.
De beide Weeshuizen te Nijmegen.

Begunstigers.

Mr. H. Ameshoff.	Utrecht.
Mr. C. D. Asser.	Amsterdam.
D. H. Andreae.	Kollum.
A. J. Andreae.	”
W. J. van Beeck-Calkoen.	Utrecht.
H. G. van den Berg.	Amersfoort.
Mejufvr. Brunsveld van Hulten.	”
B. Beukenkamp.	Hijpolitushoef.
Z. D. van der Bilt Lamotten.	Goes.
Gravinne Bentinck.	Ellecom.
W. A. Croockwit.	Amersfoort.
H. Croockwit.	”
Croiset.	”
Mr. A. E. Croockwit.	Wijk bij Duurstede.
D ^{os} Clement.	Ellecom.
H. J. van Druijnen.	Amersfoort.
Mr. B. H. M. Driessen.	Amsterdam.
H. Duijs.	Elst.
Mr. T. J. van Everdingen.	Tiel.
Mr. N. T. J. van Everdingen.	”
H. W. van Everdingen.	”
J. M. F. van Everdingen.	”
H. Eskes.	Kollum.
C. de Fouw.	Goes.

Dames Francken.
 C. Francken.
 S. G. Heringa.
 H. J. van Hoorn.
 Mevr. Heshusius.
 J. E. Herschel.
 J. G. Hijmans.
 C. M. van Hoffen.
 Hugenholtz.
 W. Jorius.
 M. Ketelaar.
 A. van Kelnor.
 J. Koomen.
 A. M. Koning.
 W. Klugkist Hesse.
 Jhr. Mr. J. W. van Loon.
 S. Leopold.
 Mevr. de Wed. J. F. G. Lups, geb. van Riemsdijk
 van Gemert
 D^{os} J. Lagerweij.
 Meder.
 P. Methorst Jr.
 Ds. J. C. van Marken.
 Mevr. Patijn, geb. Martens.
 J. B. Poort.
 Mejuvr. A. W. Post.
 Quarles van Ufford.
 Quarles de Quarles.
 Mejuvr. Regtnit.
 A. H. van Ruijven.
 Mevrouw Sanderus.
 Kapitein Schuurman.
 J. H. Sipman.
 Mejuvr. J. Tak.
 Thurijs van Dam.
 E. E. Visser.
 M. J. Versteegh.
 J. Wolbers.
 H. W. van Werkhoven.
 Van Werkhoven & Comp.
 Dr. H. Wildschut Rijnders.
 Alexis van Waaijenburg.
 H. J. W. Wunder.
 Joh^e. Wertheim.

Elst.
 Utrecht.
 Amersfoort.
 " "
 Wijk bij Duurstede
 Dordrecht.
 Apeldoorn.
 Breukelen.
 Amersfoort.
 " "
 Goes.
 Elst.
 Kollum.
 Amsterdam.
 Zaandam.
 " "
 Arnhem.
 Wageningen.
 Amersfoort.
 " "
 Amsterdam.
 Utrecht.
 Amersfoort.
 Tiel.
 Amersfoort.
 " "
 Utrecht.
 Amersfoort.
 " "
 Wijk bij Duurstede.
 Elst.
 Middelburg.
 Zoelmond.
 Amersfoort.
 Avezaath.
 Utrecht.
 Amersfoort.
 " "
 Hengelo (Gelderl.)
 Beek.
 Wageningen.
 " "

Van dit verslag zijn voor iederen belangstellende exemplaren verkrijgbaar aan het Nederlandsch Gasthuis voor Ooglijders, Bagijnhof, alsmede bij den Directeur der instelling, Prof. DONDERS.

UITREKSEL UIT DE STATUTEN.

1. Stichters zijn allen, die 50 gulden of meer tot stichting, inrigting of instandhouding der instelling bijdragen of bijgedragen hebben. Zij worden onder dien naam in het album der stichting vermeld.
2. Onder den naam van Bestuurders worden in het album opgeteekend, al diegenen, welke 250 gulden of meer tot stichting, inrigting of instandhouding bijdragen of bijgedragen hebben.
3. Als begunstigers worden aangemerkt al diegenen, welke zich tot eene jaarlijksche bijdrage van minstens f 2.50 verbinden.

Bewijs van inschrijving worde verzonden aan den Directeur of aan den Heer Mr. VERLOREN VAN THIEMAAT, Secretaris der Instelling, bij verkiezing ook aan den Secretaris van een der Plaatselijke Commissiën (verg. Album, bl. 10).

AANWIJZING VOOR OOGLIJDERS.

Alle behoeftige en minvermogende ooglijders, die geneeskundige hulp verlangen, kunnen zich elken dag, tusschen 10 en 12 ure, aan het Gasthuis voor Ooglijders aanmelden. Daartoe wordt noch aanbeveling, noch bewijs van onvermogen gevorderd. Zij ontvangen het geneeskundig advies, zoowel als de noodige geneesmiddelen geheel kosteloos. Er wordt gezorgd, dat brillen en dergelijke behoeften tegen fabrieksprijs kunnen verkregen worden.

De verpleegkosten zijn vastgesteld op 50 cents per dag voor gemeente- of armbesturen; 60 cents per dag voor particulieren. Daaronder zijn alle verplegingsbehoeften begrepen (verzorging, voeding, huisvesting, bewassen enz.)

De opnams kan intusschen alléén worden toegestaan, indien de ooglijders voorzien zijn van:

- a. Zindelijke kleeding en het noodige ondergoed ter verschooning.
- b. Het benoedigde reisgeld voor de terugreize naar de woonplaats.
- c. Het bedrag der verpleegkosten, of eene verklaring, welk gemeente- of armbestuur, of wie anders, de verpleggelden zal betalen.

Op bijzondere aanbeveling van Commissiën en van Bestuurders der Instelling wordt, voor zoverre de fondsen toelaten, kosteloze verpleging ingewilligd.

Alle brieven moeten franco ingezonden worden.

MODEL VAN VERKLARING.

De ooglijder
kan in het Gasthuis voor Ooglijders worden opgenomen voor rekening van

De rekening van verpleegkosten en kleine voorschotten, voor brillen of dergelijke behoeften, wordt ingewacht aan het adres van